

BOEKMANSTICHTING

JAARVERSLAG 2021

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

BOEKMANSTICHTING

JAARVERSLAG 2021

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
Waaraan we in 2021 werkten	6
Een monitor vóór en door de sector	6
Inzicht in gevolgen van de coronapandemie	8
Kennis over de culturele beroepspraktijk	10
Een duurzame culturele sector	12
Data over cultuur in de regio	14
Cultuur in het Caribisch deel van het Koninkrijk	16
Bondige verkenningen van complexe thema's	18
Waaraan we in 2021 nog meer werkten	20
2021 in cijfers	22

In art
we
trust.

Voorwoord

VOORWOORD

2021 bleek een jaar waarin het coronavirus hardnekkig onder ons bleef. Waar januari nog begon met een hoopvolle vaccinatiecampagne, eindigde december voor Nederland met de strengste lockdown van Europa.

Net als de rest van ons land veerde de culturele en creatieve sector een jaar lang mee tussen soms hoop en vaak teleurstelling. 2021 werd een tweede jaar met langdurige sluitingen voor culturele instellingen, honderden geannuleerde voorstellingen, volledig afgelaste festivals en toenemende verliezen voor zzp'ers en vrije producenten.

De Boekmanstichting heeft het hele jaar deze ontwikkelingen gevolgd, geanalyseerd en in de breedte in beeld gebracht: via ons tijdschrift, de kennisbank en onderzoek. Met het rapport [*Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund*](#) (mei 2021) brachten we de sterk uiteenlopende impact van corona op inkomsten en werkgelegenheid in de culturele sector in kaart.

Aan het einde van 2021 stond ook de eerste volledige editie van de [*Cultuurmonitor*](#) voor een belangrijk deel in het teken van corona. De landelijke Cultuurmonitor, voorzien van een uitgebreid dashboard aan data, vormde het sluitstuk van een jaar waarin we verder bouwden aan onze positie als toekomstgericht kenniscentrum, gevestigd

op een solide fundament in de culturele sector. Onafhankelijk en nieuwsgierig. Met zicht op lange lijnen en het brede perspectief.

Hoewel het nieuws over corona overheerste, gebeurde er in 2021 natuurlijk meer. Met het tijdschrift *Boekman* brachten we themanummers uit over [*de toekomst van het cultuurbestel*](#), [*de relatie tussen cultuur en duurzaamheid*](#), [*de culturele ontwikkelingen in het Caribisch deel van het Koninkrijk*](#) en [*de ontwikkelingen rondom publieksbereik*](#). Vanuit de kennisbank begonnen we aan een reeks van literatuurverkenningen: over [*de beleidsgeschiedenis van de culturele basisinfrastructuur*](#), maar ook over [*duurzaamheid, grensoverschrijdend gedrag binnen de culturele sector*](#) en [*de toegang tot cultureel aanbod voor mensen met een beperking*](#).

Samen met Atlas Research werkten we dit jaar aan [*een aparte cultuurmonitor*](#) voor de Metropoolregio Amsterdam. Tevens begonnen we met partners Het PON | Telos en Pyrrhula Research Consultancy aan de voorbereiding van regionale monitors voor Gelderland en Zeeland, daarbij voortbouwend op de opgedane ervaring met de monitor *Waarde van cultuur* voor Noord-Brabant.

Ook in 2022 zullen we verder blijven bouwen aan de vier ambities uit ons

activiteitenplan 2021-2024: een jaarlijkse en gezaghebbende cultuurmonitor, een agenderende en thematische kennisagenda, een veelstemmige bijdrage aan meningsvorming en een actuele kennisbank. Binnen al die ambities zullen we veel aandacht blijven besteden aan de gevolgen van de coronacrisis voor de sector, inclusief de plannen voor herstel en transitie van de sector. Op 30 juni a.s. organiseren we de conferentie [*De waarde van cultuur na corona*](#) waarin we de werelden van wetenschap en beleid hierop samen laten reflecteren. Aansluitend zal ook in het najaarsnummer van het tijdschrift *Boekman* de balans van twee jaar corona worden opgemaakt.

In de hoop dat de titel van de komende conferentie niet te optimistisch is gekozen, nodig ik u van harte uit om kennis te nemen van dit jaarverslag.

Jan Jaap Knol

Directeur-bestuurder Boekmanstichting

A photograph of four people (three women and one man) sitting in a semi-circle on a stage, engaged in a discussion. They are seated in modern-style chairs. In front of them are small tables with water carafes and glasses. The background is a deep blue curtain, and there are green plants on the stage. The scene is lit with warm stage lights, creating a professional yet intimate atmosphere.

Waaraan we in 2021 werkten

Een monitor vóór en door de sector

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

Wat betekende de coronacrisis voor het bezoek aan musea, theaters en bioscopen? Hoeveel werd er gebruikgemaakt van digitale cultuuruitingen op het moment dat culturele organisaties hun fysieke deuren moesten sluiten? Welke gevolgen had de pandemie voor de culturele arbeidsmarkt? Al in 2019 constateerde de Raad voor Cultuur een grote behoefte aan gegevens over het functioneren van de cultuursector, en door de coronacrisis is die behoefte alleen maar groter geworden.

Om in die behoefte te voorzien, maakt de Boekmanstichting vanaf 2021 jaarlijks de [Cultuurmonitor](#). Dit nieuwe online instrument brengt gegevens over het culturele leven in Nederland samen, rapporteert over langlopende trends en agendeert op actuele ontwikkelingen. Zo hopen we beleid en veld goed te informeren en bij te dragen aan een sterke cultuursector.

Na een pilotversie in 2020 presenteerden we de eerste volledige versie van de Cultuurmonitor en de verbeterde website op 14 december 2021 tijdens een goed bekeken [livestream](#) vanuit TivoliVredenburg. De volledige Cultuurmonitor bestaat uit vijf onderdelen:

1. [Domeinrapportages](#): Domeinen binnen de Cultuurmonitor zijn te vergelijken met culturele disciplines of subsectoren. Elke

domeinrapportage biedt een selectie kerncijfers over het domein, beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen en identificeert welke kennislacunes er nog zijn. In 2021 schreven we negen volledig nieuwe domeinrapportages, over de domeinen Architectuur, Audiovisueel, Beeldende kunst, Design, Erfgoed, Games, Letteren, Muziek en Theater.

2. [Themarapportages](#): Themarapportages van de Cultuurmonitor behandelen onderwerpen die niet alleen in één cultureel domein spelen, maar van belang zijn voor de hele cultuursector. Ze plaatsen ontwikkelingen in perspectief en maken het mogelijk dwarsverbanden tussen domeinen te ontdekken. In 2021 publiceerden we vier themarapportages: Beroepspraktijk, Cultuur en participatie, Diversiteit en inclusie en Duurzaamheid.
3. [Een interactief dashboard](#): Achter de Cultuurmonitor draait een database met een groot aantal indicatoren die aspecten van het culturele leven meerjarig in beeld brengen. Een interactief dashboard maakt deze database toegankelijk en biedt verschillende mogelijkheden om de data te visualiseren en te downloaden.
4. [Een bronnenexplorer](#): De bronnenexplorer biedt een visueel overzicht van een selectie van de vele

bronnen waarvan de Cultuurmonitor dankbaar gebruikmaakt, en wijst zo de weg naar meer verdieping over thema's en domeinen.

5. [Jaarrapportage 2021](#): De *Jaarrapportage 2021* bundelt alle domein- en themarapportages die in 2021 zijn geschreven, aangevuld met een overkoepelende inleiding en analyse. De *Jaarrapportage* biedt daarmee de mogelijkheid om gemakkelijk kennis te nemen van alle teksten en geldt als archief van de Cultuurmonitor.

De Cultuurmonitor is een levend instrument, dat we doorlopend blijven aanvullen en ontwikkelen. In 2022 richten we ons daarbij vooral op de themarapportages. We geven de bestaande rapportages een grote update, en voegen nieuwe thema's over onder meer digitale cultuur en cultuur in de regio toe. Daarnaast vullen we de database verder aan, voegen we nieuwe functionaliteiten aan het dashboard toe, en blijven we domeinrapportages actualiseren wanneer nieuwe data of inzichten daar aanleiding toe geven.

Ongelijk getroffen,
ongelijk gesteund

Effecten van de coronacrisis
in de culturele sector

Waarom we in 2021 werkten

Inzicht in gevolgen van
de coronapandemie

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

Ook in 2021 had de coronapandemie een uitzonderlijk grote impact op het culturele leven: een groot deel van de sector moest noodgedwongen bijna de helft van het jaar zijn deuren gesloten houden. Het is van het grootste belang om die impact zo nauwkeurig mogelijk in kaart te brengen, zodat met deze kennis ondersteunend beleid zo goed mogelijk op de grootste noden aan kan sluiten. In 2021 is het monitoren van deze impact dan ook één van onze belangrijkste activiteiten geweest.

Veel (media)aandacht was er voor het onderzoek [Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund](#), dat we in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) samen met SiRM en Significant APE uitvoerden. Het rapport vergelijkt cijfers over inkomsten en uitgaven in 2019 en 2020, en maakt zo duidelijk wat de effecten waren van de coronamaatregelen en de verschillende steunmaatregelen. Uit de resultaten blijkt onder meer dat organisaties met een groot eigen inkomen harder zijn getroffen dan gesubsidieerde organisaties en dat op de inzet van zzp'ers relatief veel is bezuinigd.

In het rapport [Impact coronacrisis op podiumkunstproducenten](#) zoomden we in opdracht van de NAPK in op de gevolgen van de coronapandemie voor podiumkunstproducenten. De

onderzoekresultaten tonen ontwikkelingen in baten en lasten, personeel, uitvoeringen en bezoek en educatieve activiteiten.

Naast het doen van onderzoek leverden we bijdragen aan verschillende publicaties. In samenwerking met Giep Hagoort en Casco Art Institute stelden we met financiering van het BNG Cultuurfonds de bundel [Cultuur in tijden van corona](#) samen. In deze publicatie worden vijftien culturele instellingen van uiteenlopende aard geportretteerd, en wordt getoond hoe zij de coronacrisis hebben ervaren en welke kansen zij zien voor de toekomst. De portretten bieden een gevarieerd en verdiepend inzicht in de uitzonderlijke omstandigheden waarmee culturele instellingen in alle delen van Nederland geconfronteerd zijn. Rondom deze publicatie organiseerden we op 14 juni de livestream [Cultuur in tijden van corona](#).

Op uitnodiging van de Open Universiteit schreven we daarnaast een hoofdstuk voor de bundel [Nooit meer dansen? De veilige stad in tijden van pandemie](#). Dit artikel brengt de negatieve én de positieve gevolgen van de coronapandemie in kaart, en analyseert in welke mate de genomen steunmaatregelen tegemoet komen aan de verschillende aspecten van de culturele sector. Tijdens de presentatie van de bundel op 15 oktober traden we op als

medeorganisator van [een sessie over \(digitale\) cultuur tijdens de coronacrisis](#).

Tot slot hebben we ook de activiteiten voor het [Coronaplatform](#) op onze website voortgezet. De pagina waarop we wekelijks [de ontwikkelingen en gevolgen van de coronacrisis](#) bijhouden, behoort met 12.570 bezoeken tot de meest geraadpleegde pagina's op onze website. Datzelfde geldt voor [de verzameling van online culturele initiatieven](#) (15.620 bezoeken), die we de eerste maanden van het jaar bleven aanvullen. Ook bleven op het Coronaplatform geregeld interviews verschijnen over thema's als [digitale cultuur](#), [innovatielabs](#), [zelfstandigen](#) en [literatuur](#).

Op het moment van schrijven lijkt de coronapandemie een nieuwe fase in te gaan. Dat is enerzijds een hoopvolle fase – waarin weer vrijwel zonder beperkingen van kunst en cultuur kan worden genoten – maar ook een spannende. Nu met de beperkingen ook de noodsteun afgebouwd zal worden, wordt mogelijk pas echt goed duidelijk welke financiële impact de pandemie heeft gehad. Het volgen van die impact blijft daarom ook in 2022 één van onze prioriteiten, onder andere met de conferentie [De waarde van cultuur na corona](#) op 30 juni, en met het herfstnummer van *Boekman* waarin wordt teruggeblikt op de afgelopen twee jaar.

A photograph of a group of people in a meeting or discussion setting. In the foreground, a woman with curly hair and a man in a white shirt are seated at a table with microphones. Other people are visible in the background. The entire image is covered with a semi-transparent red overlay.

Waaraan we in 2021 werkten

Kennis over de culturele beroepspraktijk

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

De cijfers liegen er niet om. Ruwweg de helft van alle werkenden in de culturele en creatieve sector werkt als zelfstandige, en twee derde van alle zelfstandigen kreeg in 2020 te maken met een omzetsdaling van gemiddeld 50 procent.¹ Voor velen in de toch al precare culturele beroepspraktijk biedt de coronacrisis, en met name de maatregelen die zijn genomen om verspreiding van het virus te voorkomen, grote uitdagingen.

De culturele beroepspraktijk is dan ook één van de drie kernthema's in onze activiteiten in de periode 2021-2024 – naast diversiteit en duurzaamheid. In 2021 speelde de beroepspraktijk allereerst een belangrijke rol in verschillende onderzoeken. Eén van de doelen van het rapport [Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund](#) was om de impact van de coronacrisis op werkenden in de sector in beeld te brengen. De resultaten toonden grote verschillen in de sector: waar vooral bij het gesubsidieerde deel van de sector weinig werkenden hoefden te vrezen voor hun baan, werd op de inzet van zzp'ers in 2020 gemiddeld 55 procent bezuinigd ten opzichte van 2019.

Ook in de eerste editie van de Cultuurmonitor nam de culturele beroepspraktijk een prominente plek in. De

thema-rapportage [Beroepspraktijk](#) werd grondig geüpdatet en voorzien van nieuwe analyses. In een overkoepelend hoofdstuk binnen de [Jaarrapportage 2021](#) werd 'een sterk bewegende culturele arbeidsmarkt' daarnaast opgenomen als één van de vijf belangrijkste ontwikkelingen en thema's van 2021.

Tijdschrift *Boekman* besteedde onder meer aandacht aan de culturele beroepspraktijk in [Boekman 126: Cultuurbestel als kader of keurslijf](#), waarin makers aan het woord komen die wijzen op de precare arbeidsmarktpositie. Bovendien blijft de Kennisbank relevante bronnen over dit thema verzamelen. Zo zijn er inmiddels zo'n 380 documenten te vinden [over zzp'ers in de sector](#).

Verder is er veel energie gestoken in het samen met de sector verbeteren van de informatievoorziening rondom de culturele beroepspraktijk. Hierover was gedurende het jaar intensief contact met andere onderzoekers en onderzoeksbureaus. Zo hebben we kritisch meegelezen bij de totstandkoming van de [Monitor Kunstenaars en andere werkenden met een creatief beroep, 2021](#) van het CBS en de invulling van bijbehorende tabellen. Ook werkten we mee

aan een reeks gesprekken en een [rapportage](#) van Platform ACCT over (toekomstige) noodsteun aan de culturele en creatieve sector. Daarin kreeg de positie van zelfstandigen en andere werkenden veel aandacht.

In 2021 werkten we ook als partner mee aan de totstandkoming van een nieuwe podcast over de beroepspraktijk in de (beeldende) kunst genaamd [Werktitel](#). In aflevering 7 ('De flexibele pit') komt onderzoeker Rogier Brom aan het woord over de problematiek van zzp'ers in de sector. In de slotaflevering 10 ('Eilandschappen') wordt directeur Jan Jaap Knol geïnterviewd.

Tot slot traden we als mede-initiator en kritisch meelezer op bij [een onderzoek naar zelfstandig kunstdocenten en artistiek begeleiders in de provincies Drenthe en Limburg](#).

De verschillende gesprekken en onderzoeken rondom dit thema werden tot het einde van het jaar voortgezet. Samen vormden ze rijke input voor een brainstorm over nieuwe mogelijkheden voor dataverzameling met de Raad voor Cultuur en Platform ACCT in december.

¹ Zie de maatwerktabellen [Arbeidsmarkt culturele en creatieve sector 2010-2020Q4](#) en [Omzet en inkomenspositie zzp'ers in culturele sector](#) van het CBS.

Waaraan we in 2021 werkten

Een duurzame culturele sector

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

Dodelijke overstromingen in België en Duitsland, een hittegolf op Groenland en enorme bosbranden in onder meer Siberië, Canada en Californië: 2021 liet eens te meer zien dat de aarde opwarmt – met desastreuze gevolgen.

Hoewel de cultuursector een bescheiden rol speelt in de uitstoot van broeikasgassen en de opwarming van de aarde, kan de sector wel een belangrijke rol spelen in het tegengaan hiervan. Door zelf te verduurzamen, maar vooral door met creatieve ideeën bij te dragen aan bewustwording en alternatieven voor een andere en groenere wereld. In de komende jaren wil de Boekmanstichting daarom monitoren hoe de wisselwerking tussen cultuur en duurzaamheid verloopt en de sector ondersteunen met kennis, onderzoek en best practices.

In 2021 hebben we hier op verschillende manieren aan gewerkt. In de zomer publiceerden we het themanummer [*Boekman 127: Cultuur en duurzaamheid*](#), waarin duurzaamheid belicht werd vanuit vele perspectieven en culturele deelsectoren. In het verlengde hiervan maakten we samen met DutchCulture een [online programma over duurzaamheid en internationalisering](#), en verscheen tevens de gratis digitale publicatie [*Boekman Extra 24: Naar een*](#)

[duurzame cultuursector](#). Deze publicatie bevat een handig overzicht van tools, gidsen en organisaties die kunnen helpen bij het verduurzamen van een culturele organisatie.

Onderdeel van onze ambities op het gebied van cultuur en duurzaamheid is ook het delen van onze kennis. In 2021 droegen we onder meer met een [videobijdrage](#) bij aan de presentatie van de *Groene Menukaart voor podia en musea*, waren we onderdeel van het seminar [Orchestras in a Changing Climate](#) van het Maastricht Centre for the Innovation of Classical Music, werkten we mee aan de publicatie [Arts and culture for ecological transformation](#) van de Istanbul Foundation for Culture en leverden we samen met het ministerie van OCW input voor een [onderzoek](#) van het Britse Julie's Bicycle.

Ook keken we kritisch naar onze eigen organisatie. We stapten onder meer over naar een duurzamere energieleverancier en drukken sinds dit jaar tijdschrift *Boekman* op duurzamer papier. Bij het opruimen van onze kantoorruimtes was recycling het uitgangspunt. Duurzaamheid was en blijft daarnaast een belangrijk aandachtspunt bij de renovatie en herinrichting van ons pand in het afgelopen en het komende jaar.

In 2022 zetten we de aandacht voor duurzaamheid onverminderd voort. Zo werken we aan nieuw onderzoek en een

nieuwe editie van de *State of Sustainability*, en publiceerden we reeds in februari van dit jaar de internationale publicatie [Towards sustainable arts: European best practices and policies](#). In deze bundel laten auteurs uit Finland, Schotland, Nederland, Vlaanderen, Duitsland, Tsjechië en Spanje zien hoe kunstenaars en overheden in hun land werken aan een groenere cultuursector.

An aerial photograph of a Dutch landscape. A wide river flows horizontally across the middle of the image. To the left of the river is a dense town with many houses. To the right and above the river are vast green agricultural fields, some with small buildings. In the background, more fields and a body of water are visible under a blue sky with some clouds. The bottom third of the image is overlaid with a semi-transparent orange-red gradient.

Waaraan we in 2021 werkten

Data over cultuur in de regio

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

Circa twee derde van alle overheidsuitgaven aan kunst en cultuur wordt verstrekt door lokale overheden: door de 345 gemeenten en (in mindere mate) de 12 provincies die Nederland telt.² Gemeenten en provincies spelen dan ook een cruciale rol in het cultuurbeleid en het in stand houden van een aansprekend cultureel aanbod voor iedere inwoner van Nederland.

Om dit lokale en regionale cultuurbeleid te voeden, bestaat er bij veel ambtenaren en beleidsmakers een grote behoefte aan goede data over cultuur in de eigen regio. Data over de sterktes en zwaktes van de lokale cultuursector, over het effect van investeringen of beleidskeuzes, of over de verhouding ten opzichte van andere of vergelijkbare regio's. Dergelijke data zijn echter niet altijd, of uitsluitend fragmentarisch, beschikbaar.

Met diverse projecten probeert de Boekmanstichting de lokale datavoorziening te verbeteren. In 2021 maakten we samen met Atlas Research voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA) [een eigen cultuurmonitor](#). Deze Cultuurmonitor bundelt data over 2019 over drie onderwerpen – Capaciteit, Participatie en Geldstromen – en vijf deelsectoren –

Beeldende kunst, Erfgoed, Film, Letteren en Podiumkunsten. Alle indicatoren zijn in een interactief dashboard ontsloten op het niveau van zeven deelregio's binnen de MRA: Almere-Lelystad, Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland. Voor elk van deze regio's is bovendien een aparte analyse geschreven, naast verschillende analyses voor de gehele regio.

In samenwerking met Het Pon | Telos en Pyrrhula Research Consultancy zijn we in 2021 ook gestart met drie andere regionale monitoringsprojecten: een nulmeting voor een cultuurmonitor voor de provincie Zeeland, een eerste editie van een cultuurmonitor voor de provincie Gelderland en de derde editie van het monitoringsproject *Waarde van cultuur* in Noord-Brabant. Deze projecten zullen in de loop van 2022 worden afgerond.

Ook zal in 2022 de Regionale Cultuurmonitor verschijnen, die we samen met Atlas Research maken als opvolger van de Regionale Cultuurindex uit 2018. Deze Regionale Cultuurmonitor zal als aparte publicatie tijdens een publiek toegankelijke bijeenkomst gepubliceerd worden, maar

daarnaast ook volledig in de landelijke Cultuurmonitor geïntegreerd worden. De verzamelde data – op provinciaal niveau – zullen beschikbaar worden gesteld via het dashboard van de Cultuurmonitor, en daarnaast zullen de opgedane inzichten verwerkt worden tot een speciale themapagina over cultuur in de regio.

Speciale aandacht voor lokaal cultuurbeleid is er in 2022 daarnaast in [Boekman 130: Lokaal cultuurbeleid](#). Dit nummer verscheen in maart 2022 in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, en bevat onder andere een artikel over het monitoren van cultuur in de regio.

² Zie de Statline-tabel [Overheidsuitgaven en bestedingen: functies, transacties, overheidssectoren](#) van het CBS.

Waaraan we in 2021 werkten

Cultuur in het Caribisch deel van het Koninkrijk

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

Het Caribisch deel van het Koninkrijk bestaat, sinds 2010, uit de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de drie bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Alhoewel we een lang verleden met elkaar delen, lijkt er in Europees Nederland maar weinig bekend over hoe het culturele leven er in het Caribisch deel van het Koninkrijk uit ziet en welk beleid er wordt gevoerd. Wel is er aan Europese zijde een toenemend besef van de pijnlijke last van de koloniale onderdrukking en slavernij op de eilanden. Culturele samenwerking kan een rol spelen bij de verwerking van dit verleden.

In 2021 hebben we daarom in [*Boekman 128: Cultuur in het Caribisch deel van het Koninkrijk*](#) een eerste aanzet gemaakt om het culturele leven en het cultuurbeleid op de eilanden in kaart te brengen, alsook de relatie en de samenwerking met Europees Nederland daarbij. Van 1948 tot 1991 verliep culturele samenwerking via stichting Sticusa, waarna het tot 2008 duurde voor de rijkscultuurfondsen de subsidieregeling KulturA invoerden, ‘gericht op duurzame versterking van de culturele infrastructuur op de Nederlandse Antillen’. De regeling was echter van korte duur: vanuit Nederland zag men dat de regeling niet leidde tot een wezenlijke verandering van de eigen politiek

van de eilanden, terwijl bij Antilliaanse partners het gevoel bestond dat Nederland beleid voerde voor hen, over hen, maar zonder hen. In 2019 werden echter de banden opnieuw aangehaald met het eerste Vierlandenoverleg Cultuur en Onderwijs, en momenteel zijn de rijkscultuurfondsen onderling in gesprek om hun zichtbaarheid en toegankelijkheid op de eilanden te vergroten. Hierdoor zou het voor kunstenaars op de eilanden makkelijker moeten worden om subsidie aan te vragen.

Vele bijdragen aan het nummer laten die kunstenaars en culturele organisaties aan het woord, en tonen hoe zij het cultuurbeleid ter plaatse ervaren. Gezamenlijk schetsen die artikelen een rijk beeld van het culturele leven op de eilanden: van onder meer de Caribische film- en theatercultuur, openbare bibliotheken, tumba, kunstopleidingen, cultuuronderwijs, monumenten en immaterieel erfgoed.

Boekman 128 kreeg een goede ontvangst, met name op de eilanden zelf waar veel behoefte bleek aan toegankelijke informatie en een stand van zaken van het cultuurbeleid. Het nummer is dan ook beschikbaar in een aantal boekhandels op Curaçao.

Tijdens [een online bijeenkomst](#) van de KNAW op 24 september sprak een groep

van beleidsmakers, onderzoekers, wetenschappers en andere deskundigen uit zowel Europees Nederland als het Caribisch deel van het Koninkrijk verder over het nummer. Gedurende de middag gingen zij in op diverse vragen. Hoe beïnvloedt de koloniale erfenis van slavernij, onvrijheid en machtsongelijkheid kunst en cultuur? Welke maatregelen worden er in het Koninkrijk genomen om het culturele leven op de Caribische eilanden te stimuleren en ondersteunen en waaraan ontbreekt het? Welke uitwisselingen en samenwerkingen zijn effectief? Wat is de (gewenste) rol van Europees Nederland en wat is er nodig voor een structureel cultuurbeleid in de toekomst?

Ook in 2022 willen we in samenwerking met partners verdere gesprekken tussen beleid, kunst en onderzoek faciliteren om het belang en de continuïteit van dit gesprek te waarborgen. Zo werken op dit moment aan een serie verdiepende podcasts, die in de loop van 2022 zal verschijnen.

Grensoverschrijdend gedrag in de culturele sector

BOEKMANN

Toegang tot kunst en cultuur voor mensen met een beperking

BOEKMANN

Waarom we in 2021 werkten

Bondige verkenningen van complexe thema's

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

Een beknopte introductie op complexe en actuele onderwerpen: dat is het doel van de nieuwe reeks Verkenningen waarmee we in 2021 zijn gestart. In elk van deze gratis beschikbare digitale publicaties wordt in een beknopt aantal pagina's een thema belicht aan de hand van bronnen uit de Kennisbank van de Boekmanstichting. De Verkenningen voorzien in de behoefte om snel kennis te kunnen nemen van belangrijke onderwerpen, en worden daarvoor zichtbaar gewaardeerd. Niet alleen behoorden ze tot de meest gelezen publicaties van de Boekmanstichting in 2021, ook worden ze graag door anderen als bron gebruikt voor het in kaart brengen van informatie.

In 2021 verschenen vier Verkenningen:

- [Naar een duurzame cultuursector: tools, gidsen en organisaties voor de volgende stap](#): Deze eerste verkenning verscheen gelijktijdig met *Boekman 127: Cultuur en duurzaamheid*, en biedt een introductie op zo'n veertig publicaties, websites en organisaties die organisaties in de culturele sector kunnen helpen met verduurzamen. Deze informatie is geordend in vier delen die steeds gedetailleerder op het verduurzamingsproces ingingen, zodat

lezers snel de informatie kunnen vinden die het beste aansluit bij hun eigen informatiebehoefte.

- [Ontstaan en ontwikkeling culturele Basisinfrastructuur: functies en subsidiecriteria](#): Kan of moet het Nederlandse cultuurbestel anders? Mede door de coronacrisis klinkt deze vraag steeds vaker, en ook de Raad voor Cultuur bezint zich op 'alternatieven voor het huidige bestel'. Als voeding voor deze discussie keken we terug op de afgelopen twaalf jaar. De Verkenning die hieruit voortkwam, biedt een overzicht van het ontstaan van de culturele Basisinfrastructuur en van de subsidiecriteria, subsidiebedragen en ondersteunde instellingen onder de bewindspersonen Plasterk, Zijlstra, Bussemaker en Van Engelshoven.
- [Grensoverschrijdend gedrag in de culturele sector](#): Sinds #MeToo zijn er in de culturele en creatieve sector veel misstanden aan het licht gekomen, maar onder meer de recente onthullingen over *The Voice* laten zien dat grensoverschrijdend gedrag nog altijd een zeer urgent thema is. Deze Verkenning onderzoekt waar het mis ging, hoe dit kon gebeuren en welke maatregelen er

genomen zijn om het sociale klimaat te verbeteren.

- [Toegang tot kunst en cultuur voor mensen met een beperking](#): Sinds Nederland het VN-verdrag Handicap in 2016 ratificeerde en de Code Diversiteit & Inclusie in 2019 werd ingevoerd, geldt in ons land een algemene norm voor toegankelijkheid op basis van gelijkheid. De vierde Verkenning die in 2021 verscheen onderzoekt welke maatregelen de culturele sector sindsdien genomen heeft. Welk effect heeft de pandemie daarbij gehad? Het digitale aanbod is weliswaar groter geworden en het verhoogt de toegankelijkheid, maar heeft dat na de crisis nog prioriteit?

In 2022 zetten we de reeks Verkenningen voort, en zullen in elk geval zes publicaties verschijnen over lokaal cultuurbeleid, macht in de cultuursector, de stand van zaken twee jaar na het uitbreken van de coronapandemie, onderzoek in de cultuursector, flexibilisering van de culturele arbeidsmarkt en de oprichting van een nieuw nationaal slavernijmuseum.

Waaraan we in 2021 werkten

Waaraan we in 2021
nog meer werkten

WAARAAN WE IN 2021 WERKTEN

Naast de activiteiten in voorgaande hoofdstukken, werkten we in 2021 onder meer aan:

INFORMEREN

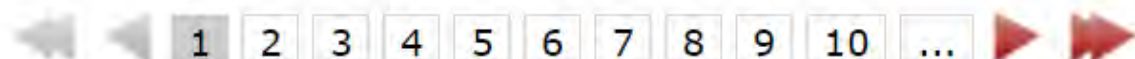
- Vier edities van tijdschrift *Boekman*, over [het cultuurbestel](#), [cultuur en duurzaamheid](#), [cultuur in het Caribisch deel van het Koninkrijk](#) en [cultuur en publiek](#);
- Drie edities van *Boekman Extra* (excl. de Verkenningen), over [vluchtelingen in musea](#), [popmuziek en mecenaat](#) en [residenties in makerschap](#);
- Een eerste [verkenning voor de Kennisagenda Culturele & Creatieve Sector](#) (verscheen in april 2022)
- [Onderzoek naar ouderactivatie](#) voor Méér Muziek in de Klas;
- Evaluatieonderzoek voor Theater Inclusief (wordt in 2022 afgerond).

INSPIREREN

- Een [expertmeeting](#) over de Satellietrekening Cultuur en Media;
- Een [werksessie](#) over pop en mecenaat;
- Organisatie van een sessie tijdens een [symposium over kunst in de openbare ruimte](#) (i.s.m. *BK-informatie*);
- Een [symposium over het cultuuronderwijsbeleid](#) (i.s.m. Erasmus Universiteit en LKCA);
- Een [podcastdrieluik](#) over 50 jaar internationaal cultuurbeleid (i.s.m. DutchCulture);
- Medewerking aan [een voorstelling over Emanuel Boekman](#) door de Nationale Opera & Ballet;
- [Uitreiking](#) van de Johannes Vermeerprijs 2020;
- Diverse workshops, gastcolleges en één kennisquiz.

U hebt gezocht op **Jaar: 2021**, in de database: **Volledige bibliotheekcatalogus**.

1	☐		Een onmogelijke opdracht? : onderzoek gemeenteraadsverkiezingen
<i>Berenschot</i>	2021
2	☐		National museum reports – 2020
<i>EMA</i>	2021
3	☐		Revisiting museums of influence : four decades of innovation and public quality
in European museums
<i>M. O'Neill, J. Sandahl, M. Mouliou</i>	2021
4	☐		De CO2-impact van opslag en gebruik van digitaal erfgoed : met platform
Delpher als casus
<i>PHI Factory</i>	2021
5	☐		Cultuurverkenning Eindhoven 2021
<i>Cultuurraad</i>	2021
6	☐		Museen der Zukunft : Trends und Herausforderungen eines
innovationsorientierten Kulturmanagements
<i>H. Mohr, D. Modarressi-Tehrani</i>	2021
7	☐		De artistieke attitude in een sociale context : de kunst om anders te durven
kijken	2021

2021 in cijfers

2021 IN CIJFERS

		2020	2021
ORGANISATIE	Aantal medewerkers	15	16
	Inkomsten	€ 1.644.395	€ 1.623.187
	Uitgaven	€ 1.549.344	€ 1.567.616
ACTIVITEITEN	Aantal edities van <i>Boekman</i> en <i>Boekman Extra</i>	7	11
	<i>Waarvan Verkenningen*</i>	-	4
	Aantal afgeronde onderzoeken in opdracht	4	4
	Aantal openbaar toegankelijke (online) activiteiten *	-	7
	Aantal netwerkbijeenkomsten op uitnodiging *	-	8
KENNISBANK	Aantal nieuwe aanwinsten	1.738	2.017
	Totaal aantal titels in collectie	83.834	85.851
	Aantal bezoeken digitale catalogus	24.169	32.612
ONLINE BEREIK	Aantal bezoeken van www.boekman.nl	105.453	105.685
	Ontvangers nieuwsbrief	4.883	4.895
	Vind-ik-leuks Facebook	2.153	2.206
	Volgers Twitter	2.792	2.987
	Volgers LinkedIn	2.058	2.991

* Deze indicator zijn we anders gaan tellen sinds 2021.

COLOFON

© Amsterdam, 4 april 2022

Verantwoording beeld

- Omslag: Omslagillustratie van *Boekman 130* over lokaal cultuurbeleid (illustratie: Loek Vugs)
- Pagina 4: Unmute Us Utrecht (foto: Lisa Maatjens)
- Pagina 6: Presentatie van de Cultuurmonitor op 14 december
- Pagina 8: Aandacht in het NOS-journaal voor onderzoek *Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund*
- Pagina 10: Talkshow *Cultuur in tijden van corona*
- Pagina 12: Videobijdrage over cultuur en duurzaamheid vanuit de tuin van de Metaal Kathedraal
- Pagina 14: Luchtfoto van Loenen aan de Vecht (rechtenvrij beeld via Unsplash)
- Pagina 16: Straattheater van Teatro KadaKen op Curaçao (foto: Margo Groenewoud)
- Pagina 18: Omslagen *Boekman Extra 27* (illustratie: Berkeley Economic Review) en 29 (foto: Lisa Maatjens)
- Pagina 20: Voorstelling *Boekman* door Nationale Opera & Ballet (foto: Hans Hijmering)
- Pagina 22: Catalogus van de Kennisbank

OVER DE BOEKMANSTICHTING

www.boekman.nl

De Boekmanstichting is het onafhankelijke kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid in Nederland. Zij verzamelt, analyseert en verspreidt data en informatie over de cultuursector en stimuleert en faciliteert het gefundeerde cultuurdebat.

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

BOEKMANSTICHTING
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
www.boekman.nl

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid